

direi, saboroso, / e d'oír *sen ravata*» (*Cantigas d'Alfonso X*, 1828), de *ravata* «de repente, depressa»: «mandou que os fillasse come de *ravata*» (que els aferres o agafés de cop i volta), ib., 9564; així mateix aquesta forma, amb la síl·laba, inicial, aporta una excel·lent comprovació de l'explicació, esbossada a dalt, de la influència de l'harmonia vocàlica provinent de la -a final en l'obriment de *ri-* fins a *ra-* > romànic *ra-*

DERIV : *Ravat* ¹ *Ravata* 'fer alçar les tropes en precipitada alarma'. així en un pla d'atac dels Templers ¹⁰ catalans de Llorca contra Almeria, que hi ha raons per suposar esborrallat per Ramon Llull, c. 1309: «nuyl hom --- no gos metre son [=alçar so-metent] ne *ravata* la ost» (Finke, *Acta Ar* III, 216) *Ravat* adj. 'abruptament o brutalment precipitat', 'temerari i ¹⁵ provocatiu': «e si lavors gosàs dir paraula *ravatada* o bregosa a negú, tantost prenía mort», Eiximenis (*Dotzen*, *Dag*).

Però en aquest derivat verbal han predominat des d'antic les formes en *a-* *Arravata* 'atacar amb força i ²⁰ súbita sorpresa'. Així quan és tr. el rei Robert, «desembarcant a Sicília i atacant Tràpèna, posà aquí son setge; e lo Sr. rei de Sicília tramès al Mont St. Julià --- En Ferrando ab molta bona cavalleria e almogaveria --- e d'aquell loc daven molt mal jorn a la host, ²⁵ que tots dies hi ferien, e ls *arravataven* deu o dotze vegades lo jorn, e ls levaven asembles e gents qui anaven a herba e a llenya sí que en aquesta mala vida estaven», Muntaner (fets de 1313, § 258, Casac. VII, 349) Es tractava, doncs, de la guerra de *ribât* ³⁰

I d'altra banda ens presenta el matís figurat, almenys en construcció reflexiva, *arravatar-se* 'moure's tumultuosament, maniobrar la tropa en forma precipitada' «anats-vos-en cascuns a vostres osts, e fets desatendar, en guisa que no us *arravateis*», Desclot (§ 147, ³⁵ *NCl* IV, 175). 'Alarmar-se desmesuradament, exaltar-se': «Venc missatge al conseyl, qu'En R. Folc e les companyes, que eren de fora, e que corrien la vila; e Nòs veén que l conseyl *se arravatava* dixem-lus: —Estats segurs e hoïts: --- maraveylam-nos molt per què us ⁴⁰ *arravatats* per neguna re, que --- no poria ésser que, yo estan ab vós, nuyl hom vos gosàs fer re: e per un diner que vós perdats --- Nòs vos m'esmenaríem deu», Jaume I (*Ag.*, 54, § 32).

D'aquí l'acc. més viva avui: *arravat* 'exaltat, afectat per una atrencada apassionada, impetuosa'; apaivagant l'alarma de la pobra enamorada, l'amanyaga el massa eixerit estudiant, «quan la veig tant tristota o *arravatada* com l'altre dia!», NOLLER (*Pap*, 76) ² *Arravatament*. *Arravatadament*.

CPY. *Ravatacap* m «rebato, por cualquier cosa que sobreviene impensada y repentinamente»; en un *ravatacap* loc adv. «en un improviso, de repente», Escrig 1851 (que escriu *reb-*).

De la mateixa arrel aràbiga *Ràpita* sobretot NL, de ⁵⁵ l'ar. *râbita* 'espècie de mesquita o santuari, fortificats, on vivien els guerrers encarregats de defensar les fronteres musulmanes', veg Torres Balbás, *Al-And* XIII, 475-91; Oliver Asín, *BRAE* xv, 359-65, *DECH* IV, 810b10-19 les formes corrents en castellà foren *Râ-*

bita [c. 1600] o *Râbita*, en català *Ràpita* per una dil·lació de surditat comparable a la del cast. *súbito* i els altres mots comentats en el *DCEC* IV, 294b8. També en castellà apareix *râpita* en algun clàssic: «También en mis mezzquitas y en mis *râpitas*, / con oraciones para el cielo válidas, / del Gran Mahoma moveré el espíritu» (Lope de Vega, ed. nova de l'Acad. v, 498a).

Miravet sembla ser un antic participi de la mateixa arrel, en forma pròpia de l'ar. vulgar (veg. les monografies de l'*OnomCat*): se'n compten almenys cinc, no sols el més famós castell i poble de la Rib. d'Ebre, i alguns en el P. Val. (Cabanès), sinó tres noms de tossals a Ribagorça, des de Tolba fins damunt Bonansa i el Pont de Suert; *E T C* I, 118, 203, 265, 266, 267. ¹⁵ Reclamo per al problema morfològic hispano-aràbic, que, com veurà allí, ja tinc quasi resolt, l'atenció de don Federico Corriente.

Ronda 'patrulla de cavallers que ronda a la guàrdia', 'camí de la patrulla', de l'ar. *rubt*, plural de *râbita* que també significava 'patrulla de guardes a cavall', veg. *DECH* IV, 810b20-45. En castellà el mot, i ja en la forma *ronda*, apareix molt abans que en català, i en català abans que en francès i en italià, on el mot i la seva família no sorgeixen fins a 1550-7³ i en francès igualment en el S XVI, en qualitat de terme militar. En castellà és tan antic com la llengua escrita: de primer en la forma visiblement aràbiga *arrobda* (sovint en el *Cid*, i diversos textos dels Ss XIII-XIV), aviat més romanitzat, com *robda* i *ronda*, tots dos ja en les *Partidas* de c. 1250, i *ronda* es generalitza a partir de 1300 (*Gr Cong Ultr*). En gallego-portuguès apareixen *rolda* i el verb *roldar* «andar de ronda, à noite» ja en *cantigas* del S XIII (amb *b* + cons > *l* + cons, normal en aquella fonètica), després també canviat en *ronda*. El canvi de *b* + cons en *n*, té paral·lels en altres arabismes, mossarabismes i llatïnismes (GUISANTE, *DECH* etc.) que detallo en el *DCEC/DECH* (IV, 810b30-2)

En català apareix abans que en fr. i it, però així i tot, força més tard que en la llengua del Centre, quan ja hi havia hagut les discòrdies civils atades per la dinastia castellana, i amb intervenció de contingents navarro-castellans, és, doncs, també, encara que arabisme un mot entrat pel canal castellà. Sens dubte, en les altres llengües el mot rebé forta influència de la família del fr. *rond* 'rodó', *ronde* «chanson en rond etc.», *rondeau* 'disc', *rondache* «bouclier rond» (veg. ací *rodanxa*) etc., grup de mots francesos que en bona part havien penetrat en cat., it etc. (it. *rondo* «spazio attorno al parapetto di una fortezza» 1564, ⁵⁰ *rondello*, INeri, fi S. XVII); i això féu que no sols s'hi arrelés de pressa, sinó també matisant-ne el significat, que també s'hi prestava el sentit del 'camí de ronda' entorn d'un paratge guardat, la *ronda* de muralles al voltant d'una ciutat (on el francesisme col·laborà fortament amb l'hispano-arabisme) i altres.⁴

La primera dada catalana es troba en un doc. relatiu a la guerra social de Mallorca: «féu aplegar dos squadras de hòmens de honor, qui acostumaven de fer la *ronda* ---» c. l'a 1451 (Quadrado, *Forenses y Ciud*, 378); «quant passava de nit ab la cinquantena, fahent